



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindellicorum, 1708

§. 13. Quis possit dispensare in pluralitate beneficiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

tiori procedit, si ambo sint compatibilia ratione residentia, si autem non sint compatibilia, non vacat quidem ipso jure, sed alterum, quod maluerit, dimittere debet, vi juris antiqui, ex dictis superius.

Colliges. 4. recipientem tertium, vel quartum beneficium *qualificatum*, ipso jure amittere recepta, seclusa dispensatione, per Clement. *si plures, de præbend. juncta gloss. V. obtineas & V. dignitates.* Nec obstat, quod non præstet impedimentum, quod de jure non sortitur effectum juxta regulam juris 52. de Reg. juris in 6. at collatio tertii beneficii incompatibilis de jure non habeat effectum, seu non valeat: Respondetur enim priora non vacare in hoc casu ex valida collatione posterioris, sed ne sit melioris conditionis, qui acceptat *illicitam* collationem tertii, quam qui acceptat *licitam*, arg. c. *Eum qui de præbend. in 6.*

349 Quod atinet pluralitatem beneficiorum Regularium (quorum nomine hic intellige non tantum Abbatiam, Præposituram, Prioratum, &c. sed etiam Canonicatum Regularem, & Monachatum) ex dictis constat, a n. 165. Monachis, & aliis etiam Regularibus interdictum esse, sine Auctoritate Sedis Apostolicæ, præse pluribus Prioratibus c. *cum singula* 32. de præbend. in 6. quod verum est, etiam de non curatis gl. in cit. V. *Prioratibus & Coll. ex Clem. unic. de supplend. negl. Prælat. in fine*, & extenditur hæc constitutio, ut procedat, licet illa beneficia sint in diversis Monasteriis ut dicitur c. *cum singula* §. *prohibemus*. Hinc nulla Superiorissima Monialium duobus Monasteriis præesse potest, & si quæ præesset, intra sex menses, uno tantum retento, cetera resignet: Trid. cit. ubi etiam declarat notanter, id procedere in Monasteriis Canonicorum Regularium, sublatâ etiam immemoriali consuetudine; secus, omnia vacant, jure. Sed de his V. dicta a n. 165.

350 Et ideo, qui Religioso habenti Prioratum, vel Ecclesiam curatam, aut administrationem in uno Monasterio, contulerit, contra dictam prohibitionem, aliud beneficium alterius Monasterii, vel collatum reliquerit, eâ vice potestate ordinandi, seu committendi, in poenam, est privatus, & ea in Monasterio non exempto ad Ordinarium, in exempto, ad Papam (vel Lega-

rum de latere, si sit in provincia) devolvitur, & Monachus aut Monialis contra hanc constitutionem, Prioratus, Ecclesias, Administrationes, vel Officia alieni Monasterii suscipere, aut suscepta retinere præsumens, ipso jure ineligibilis redditur, ita c. *cum singula* §. *prohibemus, de quo n. 165.*

Not. autem prædictam dispositionem de Monachis, extendi etiam ad Clericos, seu Canonicos Regulares, quod neque ipsi possint esse profesii, vel habere beneficia, & officia *in diversis beneficiis*, Ecclesiis, vel Monasteriis, etiam ejusdem Ordinis. Rationem dat Navarrus in *Comment. 3. de Regularibus n. 41.* ubi tradit hanc regulam, quod ea, *quæ juri communi statuuntur de Monachis*, quamvis alioquin odiosa sint, vel poenalia, *etiam de Canonicis Regularibus, aliisque Religiosis statuta censantur, si in iisdem eadem ratio locum habeat*, qualiter contingit in præsentem, quia Canonici Regulares æque, ac Monachi, professionem edunt *ad stabilem locum*, & in Monasteriis suis jus Collegii, & cujusdam beneficii obtinent.

§. 13.

Quis possit dispensare in pluralitate beneficiorum.

DE summo Pontifice non est dubium, potissima quaestio est, de aliis Papa inferioribus. Quæstio igitur est, quid in hoc possit Episcopus? R. quod Episcopus *speciato jure communi* dispensare possit primò, ut quis simul obtineat duo beneficia simplicia v. g. duos Canonicatus, vel duas Capellanas in diversis Ecclesiis; Fagnanus in c. *cum jam dudum, de præbend. n. 47.* Secundò, duo beneficia simplicia, sed difformia, etiam in eadem Ecclesia, sic Azor p. 2. l. 6. c. 12. q. 6.

Verum, post Tridentinum, mox citandum, non potest dispensare, ut quis habeat duo beneficia simplicia v. g. duos Canonicatus, in diversis Ecclesiis, & ideo dixi *de jure communi*, intellige, si primum sit sufficiens ad decentem sustentationem, secus est, si primum sit insufficientis. Tunc enim Episcopus potest dispensare, ut retento primo, recipiat aliud in diversa Ecclesia ex se sufficiens, modò residentiam non exigat, ita Trid. *sess. 24. de refor. c. 17.*

Si roges quid dicendum, si sint *in eadem Ecclesia, & sub eodem tecto?* R. vel sunt uniformia, & similia, vel difformia? si primum? Episcopus dispensare non potest; si secundum? distinguendum est. Nam vel primum est sufficiens? & similiter Episcopus dispensare non potest, ut dictum est num. prior; vel est insufficiens? & hoc casu dispensare potest Episcopus, modo utrumque personalem residentiam non requirat; nam secus obstaret Trid. cit. & opus foret dispensatione Apostolicâ, sic Fagnanus in c. *litteras, de concess. præbend. n. 39.*

352 In quæstione autem, an Episcopus dispensare possit, ut quis *plura, quam duo beneficia*, simul obtineat, saltem in casu, quo Ambo non sufficiunt ad congruam sustentationem? R. cum hoc potuisse ante Tridentinum, ut docet Abbas in c. *de multa, de præbend. n. 19.* loquendo de *simplicibus*; nunc autem, non posse, juxta declarationem S. Congregationis Concilii, ut not. Pirhing *cit. n. 187.* nec obstat c. *quia in tantum, de præbend.* quia illud loquitur tantum de illis, qui ex *ambitione, vel avaritia*, plura beneficia receperunt. Hinc proximè citatus Author *n. 188.* expressè addit, si unum, vel duo beneficia simplicia dissimilia, vel etiam similia, in diversis Ecclesiis obtenta, verè non sufficiant ad honestam sustentationem, nullâ opus esse dispensatione etiam Episcopi, ut quis illa, vel etiam plura retineat; quia jus, & consuetudo id permittit.

353 Not. præterea. I. quòd Legatus à latere, in provincia sibi demandata, ex iisdem causis, & in iisdem beneficiis, dispensare possit, quoad pluralitatem, *in, & ex quibus* potest Episcopus in Ecclesia sibi subiecta; non autem Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Sede vacante; nec Episcopi Vicarius generalis, sine commissione specialis, de quibus *V. l. 1. tit. 28. de Offic. Vicar.* imò nec Reges, & Principes, quibus ex Ecclesiæ concessione interdum permittitur conferre beneficia, duo, vel plura dare possent sine speciali autoritate Papæ; sic Azor *l. 6. c. 12. q. 9.* Unde quando in c. *2. dist. 70.* uni licet, ex Episcopi dispensatione, præesse diversis Ecclesiis, R. jus illud antiquum esse correctum in Concilio Lateranensi, cujus decretum habetur c.

de multa de præbend. & Trid. de quo in præcedentibus.

Quæstio altera est quæ causâ requiratur, & censentur *justæ*, pro dispensatione in pluralitate beneficiorum incompatibilium? R. communiter referri tres *arg. c. Tali. 1. q. 7.* ubi textus, loquens de certis personis Ecclesiasticis Ordinibus non applicandis, subjungit hanc exceptionem: *nisi forte eos aut maxima Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulet; vel evidens meritorum prærogativa commendet.* Ex quo sequitur, ob Ecclesiæ necessitatem (ut, si desint idonei Ministri) posse quandoque uni conferri plura beneficia, etiam supra necessariam vitæ sustentationem; Sequitur 2. propter utilitatem Ecclesiæ, posse etiam uni conferri plura beneficia, v. g. plures Episcopatus; ut si unus putetur magis profuturus Ecclesiæ, quàm alii plures, puta autoritate, potentiâ, prudentiâ, doctrinâ, vel etiam viribus, ad Ecclesiam defendendam. Ex hac causâ filiis Principum conferuntur Episcopatus plures, etiam ante ætatem. Sequitur 3. idem dicendum ob prærogativam meritorum, ut notatur in c. *de multa*, sæpe cit. & Extravag. *Execrabilis.* Unde not. personas *litteratas* in c. *de multa*, æquiparari *sublimibus*, sive *Nobilibus*, nam *scientia nobilitat hominem*, ut ait *gloss. ibid. V. sublimes*; quod maximè procedit, si habeant Doctoratum in Universitate approbatâ, *merito doctrinæ, non pecuniæ.* Nam, *eorum scientiâ totus illuminatur orbis*, ut ait Fridericus Imperator in authentica *habitâ*, C. ne filius pro Patre.

Quæstio 3. est circa rectam intelligentiam rescriptorum, ejusmodi dispensationum, in pluralitate beneficiorum. Nam circa illa plures frequenter dubitationes occurrere possunt quoad valorem, ac executionem ipsorum, etiam ex defectu commissio in supplicationibus Oratorum. Nam, qui in petitione dispensationis ad plura beneficia omittit mentionem facere de illo, quod jam habet, etsi modicum sit, ei dispensatio non prodest c. *non potest 21. de præbend. in 6. ibi: non potest dispensatio, super pluralitate beneficiorum concessâ, impetranti prodesse, qui aliquod, quantumcumque modicum beneficium subtrahit in eadem*; quia sic est sub-

subreptitia, idem dicendum, si omittatur *beneficii qualitas*, v. g. quod sit *curatum*; ut pluribus exposui lib. 1. *decretal. in tit. de rescriptis*. Hinc:

356 Dubium primum est, an dispensatio facta, ut quis possit habere *duo* beneficia *curata*, intelligi debet de *duobus*, quæ proximè, post dictum indultum, ipsi canonicè collata fuerint? R. quòd sic; quare, si unum ex obtentis dimiserit, tertium recipere non potest c. *non potest* §. *illud autem de præbend. in 6.* ibi: *illud autem Apostolicæ Sedis indultum, ut quis duo beneficia curam animarum habentia (si alias canonicè conferantur eidem) possit recipere, ac simul licitè retinere: intelligitur de duobus primis beneficiis, quæ cum cura, post dictum indultum, obtinere contingit eundem.* Cùm verò tibi c. non obstantè, quòd aliud beneficium obtinere noscaris) à Sede prædicta de aliquo beneficio provideri contingit: *per hoc tecum (ut primum beneficium cum secundo retinere valeas) non intelligitur dispensatum.* Hoc enim solum prædicta operatur expressio, quòd facta tibi gratia nequeat subreptitia iudicari.

357 Dubium secundum est, an, si dispensatio habeat hanc Clausulam: *dummodo in beneficio, in quo non residet, per Vicarium faciat deservire*, dispensatio fiat irrita, si profusus eam non servet? R. quòd non, quia illa adjectio non est *conditio*, sed, *modus*, qui etiam non impletus non suspendit dispositionem, quamvis puniri possit, etiam privatione beneficii, ut dicitur c. *relatum, de Cleric. non resid. junctâ gloss. V. retinere*, de quo V. dicta l. 4. tit. 5. *de condition. opposit.*

358 Dubium tertium est, an, si alicui de beneficio provideatur addictâ Clausulâ: *non obstante, quòd jam antea aliud beneficium habeat*: censetur hoc ipso dispensatus ad pluralitatem beneficiorum? R. tradi communiter, quòd non, sensus enim illius clausulæ est, quòd impetratio secundi beneficii non censetur subreptitia, sed valeat, si provisus petat, & impetret dispensationem pluralitatis beneficiorum, ut statuitur c. *non potest* §. *cum verò, de præbend. in 6. de quo supra*: *quamvis* Francus in c. *cit. n. 1.* doceat, illam clausulam etiam hoc ope-

rari; quòd provisus, beneficium prius habitum, ad vitandam pluralitatem, sine licentia Ordinarii, sub quo est primum beneficium, possit dimittere primum, & acceptare secundum.

Præter dicta notandum, quando petitur dispensatio pro impetrando beneficio, *habente dignitatem*, in petitione esse explicandam illam qualitatem, *Clem. 1. de sequestrat. possessionum*, & fructuum; ubi Papa loquens de beneficio, expressè subjungit, *etiam dignitates*, id quod confirmatur ex c. *fin. §. cum igitur, de præbend.* ibi: *cum igitur mandatum hujusmodi se ad talia non extendat, nec ad Rectoratum, vel dignitatem, nostra feratur intentio, cum pro simplici beneficio iussio nostra maneat*; ergo mandatum, ut alicui provideatur de beneficio, non intelligitur de beneficio *qualificato*, nisi *qualitas* in supplicatione sit expressa, not. autem, quòd in casu dubio beneficium non præsumatur duplex, sed simplex, quia qualitas beneficio extrinseca non præsumitur, nisi probetur. Card. Tusch. lit. B. *Concl. 63. num. 4.* Econtra verò in casu dubii, beneficium præsumendum est *perpetuum*; non, temporale, quia perpetuitas est qualitas beneficii propria ex n. 151.

Notand. 2. appellatione *beneficii*, non venire dignitatem in odiosis, & dispensationibus; per c. *adaures, de Rescript. c. fin. de præbendis, & c. Quamvis, eod. in 6.* id, quòd etiam tradit Pyrrhus Corradus in Praxi dispensat. Apostolic. l. 1. c. 5. n. 1. idem dicendum est, si concedatur, *mandatum ad beneficia curata & quæcumque alia*. Nam in hac Clausula non includitur *dignitas*, esto annexa sit alicui beneficio curato; Innoc. in c. *cum concessissent, de constitut.* Nam hæc Clausula: *& quæcumque alia*, extenditur solum ad similia, ut pluribus offendi l. 1. *decret. de rescriptis*. Hinc fit, mandato ad *beneficia curata*, non comprehendi *dignitatem curatam*, Clementina, *Ne in agro. §. cæterum*, de statu Monachorum, non quidem ideo, quia non est *beneficium*; sed, quia est beneficium *qualificatum*, & importat plus, quàm *beneficium curatum* præcisè. Sic etiam in Legato lanæ, non venit *lanæ tintæ*, L. *si cui lana ff. de legibus*: & dona-

donatione *marmoris*, non venit *marmor qualificatum* v.g. statua, vel figura ex marmore facta *L. quæstum §. illud. ff. de legibus 3.*

361 Not. 3. per dispensationem ad dignitates *maiores*, non intelligi dispensationem factam ad *Episcopatum*, idque propter excellentiam, & præminentiam dignitatis, quæ est culmen dignitatum in tali Ecclesia, & qualitas speciali notâ digna; sic Abbas in *c. dilectus de concess. præbend. num. 24.* quamvis contrarium teneat Henriquez in *Sum. l. 13. c. 57. §. 3.* dicens, dispensatum ad beneficium *curatum*, non egere novâ dispensatione ad *Episcopatum*; hinc vult, homicidam, legitime dispensatum ad *omnes Ordines Sacros*, & *illorum usum*, videri factum habilem ad beneficium curatum, etiam Pontificale, postquam consecrari in Episcopum; & sic respondisse Salmanticensis Theologos, Jurisperitos, & Datarium Papæ super hoc consultum. Verum Pyrrhus Corradus in *praxi dispens. Apostolic. l. 2. c. 6. num. 9.* cum Garcia, hæc omnia pro falsis habet, nec admittit Datarium Papæ id dixisse; volens, in ejusmodi dispensationibus ad *maiores dignitates*, intellige *maiores post Pontificalem*; ita ille ex Rebuffo, & aliis.

362 Not. 4. cum quis dispensatur ad *dignitates, etiam maiores*, censeri etiam dispensatum ad *minores*, absque alia earum expressione. Nam licet simus in materia exorbitanti, & odiosa; quia tamen *major* est comparativum, ex sui natura supponens positivum, nimirum *minores dignitates* (ut dicitur *l. 1. ff. de verb. signific.*) & addatur *etiam maiores*, quo videtur innui, Oratorem dispensari *præter maiores*, etiam ad *alias dignitates*, quas illæ supponunt; rectè concluditur, dispensatum ad dignitates *maiores*, censeri dispensatum etiam ad *minores*.

363 Dices: *argumentum à majori ad minus*, non valere in dispensationibus, & dispositionibus odiosis; cum omnis recessus à jure, qui fit per dispensationem, sit odiosus, & restringendus, *c. 1. de filiis Presbyt. in 6. c. non potest de præb. in 6.* Et ideo, si mandatur, alicui provideri *de majori præbenda*, non potest provideri *de minori*; & dispensatus ad *dignitates*, vel beneficia *curata*, non censetur dispen-

fatus ad beneficia *simplicia*, sic Innoc. in *c. cum dilectus 3. de præbend.* & Felinus in *c. veniens*, de accusationibus: ergo semel dispensatus ad dignitates *maiores*, non censetur dispensatus ad *minores*.

364 certum esse, quod argumentum à majori ad minus frequenter valeat, etiam in jure, ut constat ex *reg. 35. de reg. juris in 6.* ibi: *plus, semper in se continet, quod est minus*, & *reg. 53.* ibi: *cui licet, quod est plus, licet utique, quod est minus*: item *L. in suis ff. de liberis, & posthum. L. nec in ea ff. de adulter.* certum est secundo argumentum à majori ad minus in multis casibus non valere. Constat ex *c. cui non de Sacerdotali de præbend. in 6.* ubi is, cui præbenda majoris valoris provideri mandatur, præbendam minoris valoris non potest accipere, & plurimis aliis.

365 Communis tamen doctrina est, argumentum à majori ad minus regulariter non valere in *dispensationibus & privilegiis*, iisque, quibus à jure communi receditur; sic Barbosa in tract. locorum communium argumentorum juris, *Loco. 67. n. 6.* Nam odiosa, sunt strictæ interpretationis, ut diximus. Unde in dispositionibus odiosis, tantum, & non plus juris tribuitur, quantum exprimitur. Dixi *regulariter*; nam ea doctrina limitari debet. 1. ut non procedat, quando illud minus est aliquo modo, annexum majori tanquam illius pars. Nam licet dispensatio non extendatur ad annexa *se parabiliter*, extenditur tamen *ad necessario consecutiva, & accessoria*, per *gloss.* communiter receptam in *c. quia in tantum V. plures Ecclesias, de præbend.* ne scilicet reddatur inanis, & carens effectu, cum sublato termino connectionis, tollatur consequenter connexio. Hinc sequitur. 1. dispensatum ad duo beneficia incompatibilia, censeri etiam dispensatum super illorum residentia, licet non exprimat; *gloss. in c. si quis in Clero V. Solemnibus. 7. q. 1.* Hostiensis in *c. cum in cunctis, de Elect.* Et in ejusmodi dispensationibus subintelligitur Clausula, *quod dispensatus deserviat per substitutum, seu Vicarium*, Corradus *loc. cit. l. 1. c. 5. n. 19.* Sequitur 2. quod talis dispensatio comprehendat annexa inseparabiliter, & per necessariam consequentiam, ne reddatur inanis, & nullū operetur effectū; Felinus in *c. postulasti de rescript. n. 10.*

Sequi-

366 Sequitur 3. dispensatum ad Presbyteratum, cenferi etiam dispensatum ad minores ordines. Quamvis enim dispensatio sit stricti juris, extenditur tamen ad species inclusas, & necessariò annexas, vel consequentes, vel antecedentes; sic Abbas in c. cum ex eo, de Elect. in 6. ubi ait, quòd Clericus, non Sacerdos, nec in dispositione proximâ, dispensatus ad Ecclesiam Parochialem, videatur etiam dispensatus, ut non teneatur infra annum promoveri, quia, si infra id tempus non promoveretur, illa vacaret, & sic talis dispensatio nihil prodesset c. licet canon, de Elect. Sequitur 4. quòd in necessariam consequentiam venit, à principali trahi etiam contra suam naturam; sic dispensatus (postquam illi provisum est de beneficio curato, vel Canoniatu, aut dignitate in Ecclesia Cathedrali) ut percipiat fructus in absentia, per necessariam consequentiam videtur dispensatus, ab emittenda professione fidei in manibus Episcopi, vel Vicarii, & Capituli, esto in Trident. sess. 24. c. 2. de reform. exigatur, ut ejusmodi provisi, antequam fructus percipiant, emittant professionem fidei. Nam jus Correctorium, licet exorbitans, si loquatur de casu expresso, trahitur ad casum, qui venit ad necessariam consequentiam c. miramur, de servis non ordinand, sic Garcia de beneficiis. p. 2. c. 3. n. 77.

367 Advertendum autem, quòd dispensatio nunquam trahatur ad consecutiva ejus, super quo dispensatur, quando ipsa dispensatio imprimat effectum validum super actu, in quo dispensatur, absque eo, quòd extenditur ad ejus consecutivum, ut tradit Abbas in c. cum in cunctis. §. cum vero de Elect. ex hoc sequitur dispensatum ad suscipiendos ordines, non eo ipso esse dispensatum ad beneficium simplex, quia effectus dispensationis haberi potest in actu principali, sine dispensatione super beneficio: Ordinis enim susceptio stare potest sine beneficio, Abbas in c. pro illorum de præbend.

368 Limitari debet 2. ut non procedat, in facultate alicui concessa ad dispensandum non expressis nominibus dispensandorum, sed in favorem ejus, cui datur talis facultas, quia hæc non est odiosa, sed favorabilis, adeoque latè interpretanda: Felinus in c. final de Simon: Secus tamen est ubi ex-

pressa sunt nomina dispensandorum, quia ipsa dispensatio naturâ suâ est odiosa, consequenter juxta illam est interpretanda: sic Corradus cit. l. 1. c. 5. n. 27. Hinc sequitur. 1. si cui detur facultas dispensandi cum adulterino, vel incestuoso, non posse dispensari cum eo, qui patitur utrumque defectum, sic Butrius c. at si Clerici §. de adulteriis, de Judic, quia dispensatio in simplici, vel alterutro duorum, non extenditur ad mixtum, seu utrumque conjunctim.

Limitari debet 3. ut non procedat, si dispensatio in majori, non extensa ad minus, careret effectu in actu principali. Semper enim sumenda est interpretatio, ut actus magis valeat, quàm pereat. Felinus in c. 1. de rescript. L. quoties ff. de reb. dub. id, quòd pluribus ostensum est lib. 1. decret. de Constitut. Limitari debet 4. quòd non procedat, si Papa dispense *motu proprio*, propter utilitatem publicam, favorem Religionis, aut animarum. Felinus c. postulasti, de rescript. sic si Papa, *motu proprio* dispense, ob utilitatem publicam cum Episcopo, ut non teneatur ordinari intra tempus consecrationi accipiendæ præscriptum, dispensatio extenditur, ut possit retinere priora beneficia; sic Felinus cit. Ex hoc colligitur, quòd dispensatio, quando fundatur super communi utilitate, vel favore Religionis, aut animarum, sit favorabilis, non odiosa; sic Corradus cit. l. 1. c. 5. n. 31. quia bonum commune, quod tali casu quaeritur, non adversatur juri, sed conformatur.

Limitari debet 5. ut non procedat, quòd dictum est num. 365. quando dispensatio conceditur ad validanda præterita v. g. si quis fecit testamentum de fructibus suorum beneficiorum ante dispensationem, ut de illis validè testari possit, secutâ enim tali dispensatione, vi hujus, testamentum factum validatur; ita Castropalaus L. filia mea §. si sic. ff. de condit. & demonstr. & L. militibus C. de testament. milit. Ex hoc patet solutio ad objectionem in n. 363. esto enim in odiosis regulariter non valeat argumentum à majori ad minus, valet tamen in casibus exceptis, præsertim in connexis, ut dictum est à num. 365. è quorum numero est casus noster, ut patet ex dictis.